

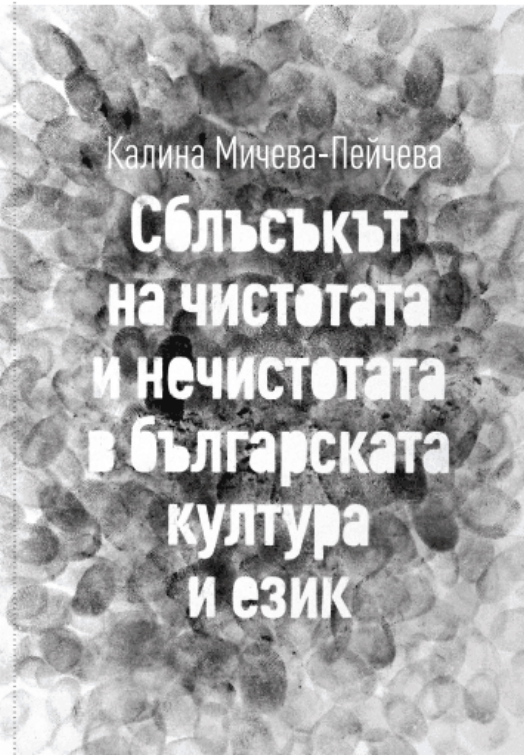

Калина Мичева-Пейчева е родена на 2.01.1978 г. в гр. София. Средното си образование получава в Пощалковата гимназия за дъщеря езика и култура „Константин Кирил-Философ“, а висшето – в СУ „Св. Ки. Ореховски“, където преподава нечистотска степен по културология и специализира културно антропология. Работи като сценарист и редактор в телевизионни предавания и научно-популярни филми. Съставител е на книгата „Най-чубавите Басни“ на издателство „Дочери Родни“ и автор на „Биографии на български писатели“ на същото издателство.

Владее пет езика, което и почва изключително много при докторантите и следващите езиководски и лингвокултурологични изследвания. През 2011 г. защитава докторска дисертация на тема: „Семантичните оппозиции в българския език и техните културни конотации (чист – нечист)“, която по мнението на двамата рецензенти – чл.-кор. проф. Т. Българскиев и проф. д.с.н. М. Бонковска-Съйкова – е първото по рода си проучване в българското специализирана литература.

Калина Мичева-Пейчева работи като главен асистент в Секцията за етнолингвистика в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ към БАН. Автор е на десетки статии, част от които са публикувани в чужбина. Участва в международни и национални конференции. Преводник за английската и в нейното включване в преходното издание „100 мадри български учени“. През 2012 г. по повод 70-годишнината на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ е награждена с преса „Млад бунт“.

Калина Мичева-Пейчева Сблъсъкът на чистотата и нечистотата в българската култура и език

Kalina Micheva-Peycheva. The Collision of Purity and Impurity in Bulgarian Culture and Language. Valentin Trayanov Publishing House, Sofia, 2013, 310 p. ISBN: 978-954-9928-64-8

ABSTRACT

The book studies the linguistic and ethnocultural phenomena in light of the relation between language and culture as posited in ethnolinguistics and linguoculturology. According to modern ethnolinguistics the entire scope of human activity can be rationalised through the content components of several fundamental semantic oppositions – good – evil, seen – unseen, life – death, sacred – profane, pure – impure, one's own – someone else's, etc. It is precisely in this perspective that the author analyses the empirical material. She proposes the hypothesis that the most significant relation between semantic oppositions is the one between the pairs pure – impure and sacred – anti-sacred.

The analysis leads to the conclusion that the content of the opposition pure – impure in the Bulgarian culture and language is defined through the correlations sacred – anti-sacred, one's own – someone else's, close kin – non-kin, internal – external, safe – dangerous, physical

perfection – physical anomaly, etc. The findings prove that this opposition is feature-based and highly evaluative, that the pure is good, and the impure – evil. The characteristics of the opposition are explored – the non-existence of pure creatures, the asymmetry of its two components, as well as the duality with respect to purity and impurity in a great part of the animals and the human beings. The study draws a lot of parallels with other cultures and languages and puts together a complete picture of the world as seen through the prism of purity and impurity.

Калина Мичева-Пейчева. *Сблъсъкът на чистотата и нечистотата в българската култура и език*. Изд. Валентин Траянов, София, 2013, 310 с., ISBN: 978-954-9928-64-8

РЕЗЮМЕ

В книгата се изследват езиковите и етнокултурни феномени с оглед на постулираната връзка между езика и културата в етнолингвистиката и лингвокултурологията. Според съвременната етнолингвистика цялата човешка дейност може да бъде осмислена чрез съдържателните компоненти на няколко основни семантични опозиции: добро – зло, видимо – невидимо, живот – смърт, сакрално – профанно, чисто – нечисто, свое – чуждо и др. Именно от тази гледна точка се интерпретира избраният емпиричен материал. Основната хипотеза е, че най- съществена е релацията между чисто – нечисто и сакрално – антисакрално.

Семантичната опозиция чист – нечист се изгражда от противопоставянето на два лингвокултурни концепта – чистотата и нечистотата, които намират своя вербален израз в синонимни редове, в чиито център - ядро - стоят основните представителни лексеми (съответно чист или нечист, чистник или мръсник, очиствам или омърсявам и др.). В приядрената зона се осъществяват техните синоними (за чист – неизцапан, непорочен, девствен, безгрешен, праведен, божествен и др.; за нечист – мръсен, порочен, развратен, грешен, дяволски и др.), а в периферията се ситуират лексеми с по-малка семантична близост, която се открива в определени контексти (за чист – здрав, нормален, бял и др.; за нечист – болен, луд, черен и др.). Фактите от традиционната култура също могат да бъдат преценени и анализирани с оглед на концептите чистота и нечистота, като се има

предвид както тяхното назоваване, т.е. термините в народната култура (например: чисто момиче, Чист понеделник, Мръсни дни, Погана неделя и др.), така и функцията им, т.е. ритуалите за очистване, за духовно и телесно пречистване.

В цялостния анализ се достига до извода, че съдържанието на опозицията чисто - нечисто в българската култура и език се дефинира с корелациите сакрално – антисакрално, свое – чуждо, близкородствено – неродствено, вътрешно – външно, безопасно – опасно, физическо съвършенство – физическа аномалност т.н. Доказва се, че опозицията е признакова и силно оценъчна и, че чистото е добро, а нечистото – зло, анализират се спецификите на опозицията – липсата на чисти същества, асиметрията в двата ѝ компонента, както и двойствеността по отношението на чистотата и нечистотата при голяма част от животните и хората, правят се множество паралели с други култури, езици и се съгражда цялостна картина на света през призмата на чистото и нечистото.